

externam matrimonii exhibet. Unde si rursus contrahitur seu revalidatur, ad infamationem et scandalum vitandum solemnitates omittendæ sunt. Ex quo juxta dicta n. 9 etiam regula statuenda est, quæ sonat: *Facultates pro matrimoniis contrahendis concessæ adhiberi nequeunt pro matrimoniis contractis et vicissim.*¹ Attamen ad usum facultatis pro *contrahendis* sufficit, ut petitio facultatis ante matrimonii celebrationem Episcopo vi indulti dispensanti proponatur et ille hoc indulto uti incipiat, licet dispensatio effectum suum sortiatur matrimonio jam contracto. Rosset n. 2475.

At quær. quando adest illa species et figura matrimonii, ut facultates pro matrimonio *contracto* concessæ applicari possint?

Resp. I. Quoad matrimonia *in hæresi* vel *infidelitate contracta* sufficit, ut juxta mores regionis e. gr. civiliter fuerint contracta et hoc etiam in locis, ubi hæretici lege Tridentina ligantur. Huc spectat, quod S. C. S. Off. ad dub. 6 die 16 Sept. 1824 ab Archiep. Quebecen. propositum de gradu secundo solo quoad matrimonia *præterita* (i. e. contracta) eorum, qui ab hæresi vel infidelitate convertuntur,² respondit die 25 Martii 1825:³ “Manifestum est per matrimonia præterita, in quibus uti possunt Episcopi vel missionarii facultate, sibi ab Ap. Sede delegata dispensandi ut in dubio, intelligi non conjunctiones quascumque etiam fornicarias, sed eas tantummodo, quæ juxta mores regionum vel infidelium vel hæreticorum formam habent et figuram matrimonii, quæ tamen irrita sunt ob ecclesiasticum impedimentum (*in casu*) secundi gradus affinitatis.” Hoc etiam in casibus similibus veluti regula et norma ab Episcopis et missionariis observandum est. (Feije l. c.)

II. Quoad matrimonia *ab utroque catholico* contracta certe requiritur, ut contracta sint coram Ecclesia i. e. coram parochio (missionario) et duobus testibus, si facultas *expresse* pro his tantum concessa est. Si verò, ut in facultatibus nostris Episcopis concessis, hoc non *expresse* additum est, DD. divergunt. Sunt, qui satis probabiliter (ut videtur) mediam viam tenentes, cum Vecchiotti⁴ docent: In locis, ubi cap. *Tametsi* valet, matri-

¹ Zit. Disp. p. 52, ii.

² Cfr. infra n. 116, b.

³ Recueil de Québec p. 276; Coll. Prop. n. 1235, 1463; Act. S. Sed. xxv. 585; Feije n. 625 (626).

⁴ Inst. can. vol. iii. Taurin. 1876, p. 256.

monia catholicorum tum tantum pro contractis haberi posse, si coram Ecclesia contracta fuerint; aliter enim contracta pro concubinato habentur (cfr. S. C. S. Off. 20 Febr. 1888 infra n. 60); in aliis locis vero etiam illa, quæ vel coram magistratu civili vel coram ministro acatholico vel alio modo consensum matrimoniale manifestante contracta sint. Huic sententiæ favet Responsum S. Pœn. 14 Febr. 1827: “Facultatem, de qua in precibus,¹ adhiberi posse nedum erga eos, qui ob aliquod impedimentum nulliter contraxerunt coram Parocho et duobus testibus, sed erga eos etiam, qui aliquod ex dirimentibus impedimentis habentes coram magistratu civilem actum emisserunt.” Quod responsum non videtur continere novum indultum seu extensionem indulti, sed potius esse indulti obtenti interpretatio.²—Responsum vero ejusdem S. Pœn. de 28 Mart. 1816: “in verbis: *in matrimoniis hucusque nulliter initis*, intelligi dumtaxat matrimonia nulliter contracta coram Ecclesia”—restringi videtur ad Galliam, ad regionem ergo, ubi cap. *Tametsi* valet. Indultum enim 15 Nov. Episcopis Galliæ concessum pridem hæc sola verba continebat; nunc autem additur: “coram Ecclesia.”³—Feije e contra l. c. tenet, Resp. S. Pœn. de 28 Mart. 1816 se extendere ad omnia matrimonia catholicorum, ubicumque contrahantur, et extenuat alterum Resp. de 14 Febr. 1827, quasi sit peculiaris concessio etc. Hæc sententia juxta Gasparri n. 419 probabilior est, quamvis n. 240 pro prima sententia stare videatur.—Alii demum in oppositum extremum vergentes, ut Carrière,⁴ opinantur, has facultates pro catholicis applicari posse etiamsi in locis, ubi viget lex Tridentina, civiliter tantum contraxerint. At an hæc opinio sufficienter tuta sit, merito dubitatur.

NOTA. Si species matrimonii adest, facultas pro matrimoniis contractis applicari potest, licet proclamationes mala fide ex utraque parte contrahentium fuerint omissæ, et utraque pars impedimenti ac matrimonii propter illud invaliditatis conscia fuerit, dummodo saltem alterutram nunc hujus pœniteat.⁵ In supplica tamen omissio

¹ Dolendum est, quod de hoc Responso nihil ultra notum sit.

² Mélanges théolog. Liège 1852, ser. 2, pag. 445.

³ Mél. théol. p. 442 (1); Planchard p. 276 et n. 364.

⁴ De Matr. ii. n. 1101; Mél. théol. l. c.

⁵ Feije n. 625 (626) ad fin.; S. C. S. Off. 2 Jul. 1884 ad vi. (infra n. 248); Coll. Prop. n. 2187.

proclamationum et mala utriusque fides exprimenda est. (*Instr. S. C. de Prop. Fide* 9 Maj. 1877 ad 6.)¹

Casus III. *De facultatibus pro foro externo et interno.* Ex eadem ratione, ac in præcedenti, dicendum est: *Facultates, eæ præsertim, quæ per actum jurisdictionis exercentur, pro eo foro adhibendæ sunt, pro quo fuerunt concessæ,*—prout patebit ex sequentibus.

Forum (seu *forum*) est *exercendarum litium*, seu potius negotiorum, quæ auctoritate iudicis vel superioris finiuntur, *locus*.² Est vel *civile* vel *ecclesiasticum*. Hoc vel *externum* vel *internum*.

17.—I. *Forum externum* (*forum fori*) est, in quo negotia sive temporalia sive spiritualia tum Reipublicæ christianæ tum singulorum primario et immediate pro publica corporis fidelium utilitate expendantur,—et dicitur *judiciale* seu *contentiosum*, si juxta iudicii formam, saltem summariam, jure canonico statutam, non vero arbitrio iudicis, proceditur, ut in processibus de rebus ecclesiasticis, in pœnis canonicis infligendis etc., atque conceditur appellatio ad Superiorem, sed extra territorium iudicis *jurisdictio contentiosa* juxta c. 2 (i. 2) in 6 exerceri nequit.—Reliqua, quæ non expediuntur in forma iudicii, ut legum lationes, derogationes, dispensationes, bonorum ecclesiasticorum dispositiones, omnesque actus mere administrativi valide in subditos exerceri possunt ab eo saltem, qui ordinariam in eos habet jurisdictionem, etiam extra territorium; a sententia prolata vero non conceditur appellatio, sed tantum *recursus*, quo effectus sententiæ non suspenditur.

Ad *forum externum* (*judiciale s. contentiosum*) casus censetur deductus, si coram iudice probatus est saltem per unum testem³ seu juxta alios,⁴ si delatio parti per citationem a iudice intimata est.

FACULTAS pro foro externo ita est concedenda et exequenda, ut ejus adeptio et legitimus usus coram Superiore rite probari possit. Ideo si pro tali obtinenda in casu singulari fit petitio, in supplica exacte exponendum est nomen et cognomen suppli-

¹ *C. Pl. Balt. III.* p. 253.

² *Cap. 10 de V. S.* (v. 40); *D'Annib. i. n. 25.*

³ *S. Alph. vii. 76.*

⁴ *Pennacchi: Comm. ii. p. 561.*

cantis vel supplicantium, necnon ejus vel eorum Diœcesis originis et habitationis.¹ Si error notabilis in litteris concessionis quoad hæc occurrit, recurrendum est pro decreto aut *reformativo* litterarum (casu, quo signatæ quidem, at non expeditæ sunt) aut *declarativo* (casu, quo expeditæ sunt), quo decernuntur *valere, perinde* ac si ab initio omnia fuissent recte expressa (*“Perinde valere”*), vel quandoque pro nova concessionem.—Id omne, quod in supplica exponendum est, etiam exprimendum est in actu executionis, ita ut de eo executor, qua persona publica, per documentum legale testari possit.

Facultates pro *foro externo* valentes ergo requiruntur, quoties de re agitur, cujus plena probatio a regimine societatis ecclesiasticæ postulatur, uti sunt dispensatio ab impedimento publico, absolutio a censura ad *forum contentiosum* deducta (cfr. tamen n. 145, nota 1) et multa alia.—Eæ conceduntur a S. Pontifice **a.** per varias *Congregationes Cardinalium*. In specie a S. Congr. Inquis. seu S. Officii conceduntur facultates in iis, quæ cum fide intime connectuntur, ut dispensationes in mixta religione et cultus disparitate; a S. Congr. de Prop. Fide facultates providentur iis, qui in locis Missionum sunt; **b.** per *Secretariam Brevium* et *S. Datariam* juxta const. Ben. XIV. *Gravissimum* de 26 Nov. 1745. Privative a S. Dataria expediuntur præsertim ea, in quibus præter taxam compositio (componenda) solvenda est;² **c.** per *S. Pœnitentiariam* juxta const. Bened. XIV. *Pastor bonus* de 13 Apr. 1744. Per hanc conceditur absolutio ab omnibus pœnis et censuris pro utroque foro

¹ Feije n. 698-701 (699-702). De more etiam exprimitur ætas Oratorum, quod tamen per se non est necessarium, quamvis id in gradibus proximioribus a Dataria postuletur.—Feije n. 701 (702); Joder p. 72.

² *Componenda* seu *compositio* est mulcta in pia opera eroganda et imponitur in dispensationibus consanguinitatis et legitimæ affinitatis et “ex certis rationabilibus causis” in forma communi concessis. (Feije n. 691 seq.) *Taxa* est summa solvenda pro stipendio officialium (correctione supplicarum) et oneribus cancellariæ variorum Tribunalium et Congregationum. Omnes litteræ gratiarum et instructionum sine taxa transmittuntur a S. Pœnitentiaria (Bened. XIV. const. *In Apostolica* 13 Apr. 1744, § 22, excipe taxam in textu supra) et a S. Congr. de Prop. Fide (Greg. XV. const. *Cum inter* 14 Dec. 1622 ap. *Coll. Prop. n. 5*).

Regularibus, et a censuris publicis Sæcularibus, insuper conceditur pro utroque foro *Regularibus*: facultas admittendi criminosos ad professionem et ordines, dispensatio ab omnibus irregularitatibus et inhabilitatibus, absolutio et dispensatio Religiosorum apostatarum, transitus ad aliam religionem etc.¹ Nunc S. Pœnitentiaria etiam pro foro externo (Ordinarii testimonio præcedente) dispensat in publicis impedimentis matrimonii cum pauperibus et etiam cum aliis in casibus urgentibus et extraordinariis, taxa aut nulla aut parva imposita, quæ loco componendæ ad S. Datariam transmittitur.²—Sede Apostolica vacante *pro foro externo* quiescit S. Dataria et S. Pœnitentiaria—exceptis iis, quæ apud hanc ad Regulares pertinent.

NOTA. Si supplicationi pro indulti concessione respondetur: *S. C. censuit supplicandum esse SS. D. N.*, nihil addito de concessione Pontificis, indultarius uti potest facultatibus, quas constat per S. C. expeditas esse. S. C. de P. F. 16 Jan. 1797 ap. *Coll. Miss.* n. 41.

18.—II. *Forum internum seu conscientie* est, in quo ab habente jurisdictionem tractantur negotia, quæ principaliter ad conscientiam seu ad salutem spiritualem singulorum pertinent, prout sumuntur privatim. Est vel *pœnitentiale* vel *extrapœnitentiale*. In priori sub sigillo confessionis inter præsentés tantum agitur; at quamvis requiratur confessio aliquomodo incepta, non tamen requiritur absolutio a peccatis ad *valide* impertiendam absolutionem a censuris, tollendam reservationem, dandam dispensationem etc., nec obest confessio sacrilega,³ excepto Jubilæo, quoad facultates Jubilæi ipsius.

a. Sunt, qui opinantur, omnes res, quæ publice notæ sunt, ad forum externum pertinere, præsertim omnem censuram publicam absolvendam esse pro foro externo. Sed falluntur. Vide infra n. 138 (Nota), ubi quidam hæretici publici vi facultatis S. Pœn. pro foro conscientie tantum absolventi exhibentur. Præterea Parochus qua talis ex omnium consensu non habet jurisdictionem in foro externo, et tamen permulta debet tractare, quæ publica sunt. Imo facultates, quarum objectum non restringitur ad res occultas (n. 73) neque expresse

¹ Cfr. Tib. Nav. pars iv.

² Feije ed. 4, n. 610, 695.

³ Feije n. 749; S. Alph. vi. 537, 598.

excludit res ad forum externum deductas vel facile deducendas (cfr. Pag. S. Pœn.), applicari etiam possunt casibus ad forum externum deductis (n. 17). Attamen ille, qui e. gr. ita a censura absolutus est, ad scandalum vitandum se debet gerere ac si non sit absolutus, donec in foro externo absolutionem acceperit aut absolutio in foro interno concessa etiam pro foro externo a iudice (Episcopo) ratihabita fuerit (n. 145, Nota 1). Verum prudentia, præsertim si facultates in scio Episcopo habentur, prout e. gr. ex Pagella S. Pœnitentiariæ, aliquando suadet, ut casus ad forum externum deducti aut probabiliter mox deducendi ad Episcopum aut ad alium peritiorem remittantur. (Cfr. Giordanini: *Istruzione per i nov. conf.* Venezia, 1757, part. ii. n. 535.)

b. Facultates pro foro interno sufficiunt, imo si ex publicatione objecti damna et scandala oriantur, plane requiruntur in absolutionibus a censuris ad forum contentiosum non deductis nec facile deducendis,¹ in dispensationibus ab impedimentis, irregularitatibus, votis etc. occultis (infra n. 23), et conceduntur a S. Pœnitentiaria sive in casibus particularibus sive in "pagella" confessariis communicari solita "pro usu in sacramentali confessione" et cum addito: "ne illas cuilibet manifestent, nisi necessitas aut utilitas id exegerit"² (*apud nos* a S. Congr. de P. F., vel etiam a S. Pœnitentiaria); aut ab Episcopo vi indulti vel potestatis quasi-ordinariæ. Item S. Pœnitentiaria absolutiones, dispensationes etc. pro foro externo nulliter obtentas convalidare solet in foro interno, quando defectus nullitatis est occultus.³ Idem suo modo facit Episcopus.

c. Impetrantur fictis nominibus Oratorum (Titius, Bertha) aut litteris N. N. et si data est facultas in Sacramento Pœnitentiæ exequenda, post usum litteræ sunt dilaniandæ.—At nisi expresse usus facultatis in sacramentali confessione faciendus præscribitur, ut e. gr. in prædicta "pagella" et in Jubilæis fit, fieri potest etiam extra confessionem⁴ et pro absentibus necnon

¹ D'Annib. i. n. 335; Pag. S. Pœn. n. i. ii. iv.; cfr. infra n. 143 iii.

² Cfr. infra n. 252, quod habetur initio hujus Pagellæ.

³ Renzi pars ii. cap. 5, n. 34.

⁴ La Croix vi. p. 3, n. 956; Suarez de Legibus viii. c. 6, n. 13; Planchard n. 404; Coll. Prop. n. 1459.

(nisi expresse aut ex natura rei ministerium sacerdotis requiratur) a clerico non-sacerdote. Unde si persona indigens facultate (e. gr. dispensationis in imp. matr.) abhorret a confessione, et agitur de facultate pro foro conscientiae (e. gr. ex Form. D. Art. 2 aut ex potestate quasi-ordinaria), rogari potest, ne Episcopus usum ejusdem ad Sacramentum restringat.¹—Ordinarie tamen facultates pro foro interno in confessione applicandae sunt, quia tali modo melius animae saluti consulitur.

19.—De *mutua relatione facultatum fori externi et interni* sequentia sunt advertenda:

1. Qui absolutionem aut dispensationem in foro interno tantum accepit, ab Ordinario ut non absolutus et non dispensatus tractatur, donec eam etiam pro foro externo obtinuerit,² aut applicatio facultatis pro foro interno facta ab Ordinario rata habita fuerit etiam pro foro externo. (Cfr. n. 145, nota 1.) Ad hoc Ordinarius Sacerdoti (cum licentia aut ad preces poenitentis, si applicatio facultatis in confessione facta est) testanti de actuposito credere potest, imo, nisi quid obstet, credere tenetur.³

2. Absolutus aut dispensatus in foro externo, talis *per se* censendus est etiam in foro interno. (Cfr. n. 20.) Dico: *per se*, scil. nisi forum externum innixum fuerit falsa praesumptione, ita ut effectus fuerit nullus. (Cfr. S. Alph. iii. 654, iv. 210, qu. 2, vi. 906).

3. Matrimonium in foro externo non potest declarari nullum,

¹ Feije n. 757.

² Absoluti pro foro conscientiae tantum urgeri possunt a Superiore, ut etiam pro foro externo absolutionem accipiant et interim legem censurae observant. Ita pluries S. C. C. ap. Ferraris v. *Absolvere*, art. i. n. 57.—Cfr. Clem. X. const. *Superna* 21 Junii 1670, § 7. Item dispensatus ab impedimento in foro interno, si id dein publicum fit, necessario adhuc dispensari debet in foro externo. Si tamen Episcopus impedimenti nondum publici notitiam in foro externo acquirit et simul (a confessario) de dispensatione in foro interno concessa certioretur, a separatione injungenda et actione instituenda abstinere debet.—Feije n. 639; Ben. XIV. *Inst.* 87, n. 51.

³ Reiffenst. lib. ii. Decr. tit. 20, n. 258; Planchard n. 407; S. Alph. vi. 1140 ad fin.; Ben. XIV. *Inst.* 87, n. 51.—Cfr. *Viva de Jubileo* qu. 19, art. ult. n. 2, ubi contendit, Ordinarium attestationi confessarii de absolutione praestita credere debere.

si ejus nullitas, etsi in foro interno certe cognoscitur, in eodem foro externo probari nequit. Ideo tales conjuges ad aliud matrimonium admitti nequeunt, et si nihilominus ad tale trans-eunt non probata nullitate prioris, hoc habendum est nullum conjugesque sunt separandi. (*Coll. Prop.* n. 1225.)

20.—III. Facultas absolvendi, dispensandi etc. *in utroque foro*, prout saepe occurrit (cfr. Form. E.) duplicem sensum habere potest, scil. **a.** significare potest potestatem, vi cujus quis absolvi, dispensari queat aut debeat pro foro externo, quo facto ille dein censendus sit etiam absolutus (a censura), dispensatus in foro interno seu conscientiae.¹—Nam forum externum et forum internum in privilegiis et facultatibus ita “sunt intelligenda, ut se habeant tanquam includens et inclusum, non tanquam mutuo se excludentia,”² ita ut privilegium seu facultas valens pro foro externo etiam in foro interiori operetur.—**b.** Porro significare potest, facultatem aliquam adhiberi *posse* modo pro foro externo modo pro foro interno, prout subjecta materia id requirit i. e. prout ea est publica vel occulta.

21.—IV. Tamen tenendum est, facultates praesertim jurisdictionales pro foro *interno tantum* concessas *adhiberi* non posse in foro externo, et vicissim.³ A mente enim concedentis pendet modus in usu facultatis concessae servandus. (Nota: *adhiberi*; quod differt a dictis n. 19.)

Unde si affinitas ex copula illicita est publica, non potest adhiberi art. 2, Form. D., sed confugiendum est ad Form. E. et vicissim. Porro pro impedimento occulto non potest adhiberi facultas pro publico concessa, nisi partes consentiant, et nihil aliud obstet.—Habens facultatem privatim benedicendi crucis etc., ea publice uti nequit. (*Decr.* n. 313.)

V. Demum in facultatum a S. C. de P. F. concessarum usu stylus Curiae Romanae sequendus est et quidem in illis pro foro conscientiae tantum, clausulae S. Poenit., in reliquis pro foro

¹ S. Poenit. 27 Apr. 1886 ad 4 apud *N. R. Th.* xix. 142 et *Coll. Prop.* n. 1496. Ideo haec facultates etiam saepe vocantur facultates pro foro externo simpliciter.

² Suarez de *Legibus* lib. viii. c. 6, n. 11, 12.

³ *Zit. Disp.* p. 51; Feije n. 624 (625), 1.

externo concessis, clausulæ Datariaë aut S. Pœnit. in Rescriptis pro foro externo apponi solitæ.¹ Cfr. tamen supra n. 12.

22.—Quæritur nunc, an facultates Formularum S. C. de P. F. adhiberi possint etiam *in foro interno tantum*?

Resp. Sunt, qui contendunt, eas solummodo pro foro externo exerceri posse, non autem pro solo foro interno. At hoc, si universaliter intelligitur, non est verum; dantur enim in his Formulis etiam facultates pro foro conscientiaë tantum, ut in Form. I. art. 15, in Form. D. art. 2.—Porro neque in nostra Form. I. neque in ulla alia ex Formulis ordinariis exprimitur, facultates in ea contentas, concessas esse pro foro externo. Ideo concludere licet cum Suarez:² “Privilegium simpliciter concessum in utroque foro valere censendum est, nisi ex subjecta materia vel circumstantiis, adjuncto usu, aliud sufficienter constet.” Hoc supposito nulli dubium esse potest, quin facultates pro absolutione a censuris (excepta facultate Form. I. art. 15), pro dispensatione a votis, ab irregularitatibus adhibendæ sint prout est subjecta materia, scil. publica vel occulta. Idem dicendum quoad dispensationem in imp. criminis. (Form. I. art. 8.)

Difficultatem parant tantum facultates dispensandi in impedimentis matrimonii *natura sua publicis* (consanguinitatis, affinitatis legitimaë, cognationis spiritualis, publicaë honestatis), si sunt per accidens in matrimoniis *contractis* occulta; in matrimoniis enim contrahendis, et si in contractis sunt publica, semper dispensatio pro foro externo concedenda est. Jam vero si in contractis sunt occulta, Auctores³ dicunt, aut procedendum esse tanquam pro publicis aut si partes ad hoc non consentiunt, abstinendum ab usu facultatum Formularum, utpote concessarum tantum pro foro externo. Itaque in hac suppositione, si periculum est in mora, recurrendum est ad potestatem quasi-ordinariam. Hæc autem juxta S. Alphonsum (lib. vi. 1124) non potest exerceri, si utraque pars mala fide, vel culpabiliter omissis bannis matrimonium contraxit.

¹ Planchard n. 316, 3.

² L. c. n. 11; idem *de Cens.* disp. 7, sect. 5, n. 21. (Cfr. infra art. 16, Form. I.)

³ Feije n. 624 (625), 1; *N. R. Th.* xviii. 390.

Præterea si partibus consentientibus facultas quædam pro foro externo usurpatur, renovatio consensus fieri debet coram Parocho et testibus, saltem ubi cap. *Tametsi* viget, quod apud nos non raro difficile erit. His aliisque difficultatibus consideratis Konings in hoc *Commentario* contrariam doctrinam sustinuit et admisit, facultatibus in matrimoniis contractis, si impedimentum est occultum, etiamsi alioquin publicum sua natura, uti posse Episcopum pro foro conscientiaë, putans, quoad hoc Episcopo idem a S. Pontifice concedi, quod ab ipso *S. Pœnitentiaë* conceditur. Hæc enim *in consanguinitate, affinitate ex copula licita, cognatione spirituali, publica honestate ex sponsalibus et matrimonio rato, si sunt occulta et quatenus de gradibus agitur, in gradu tertio vel quarto tantum existunt, et quoad gradum secundum, si per decennium duraverint occulta, et insuper Oratores publice contraxerint et uti conjuges legitimi reputati fuerint, dispensationem dare potest etiam tum, cum hæc impedimenta sint multiplicia quacumque et quantacumque multiplicitate.*¹ In aliis autem proximioribus gradibus occultis Card. Pœnitentiarius Major accedit ad S. Pontificem. Jam vero apud nos et *in omnibus locis Missionum* S. Congr. de Prop. Fide tum Datariam tum S. Pœnitentiarum representat. Ideo hæc sententia, quam tenuit Konings neonon in foro sacramentali tenuisse videtur Pignatelli,² et forsitan aliqui in praxi sequuntur, omni probabilitate quidem carere non videtur; at (quidquid alias de ea judicetur) in praxi certe ad deceptiones efficacius evitandas quantum fieri potest, forum externum in applicandis hisce facultatibus erit servandum; neque hoc difficile erit in locis ubi cap. *Tametsi* non valet, si juxta dicta n. 17, earum usus fit extra confessionem modo, quo executor de eo per documentum testari *possit*.—Pridem facultates dispensandi pro foro conscientiaë in his impedimentis concessæ fuerunt a Bened. XIV. 4 Maji 1746 Jesuitis Missionariis in Martinica, Guadelupa etc., “donec ibi Episcopus constitutatur,”³ et iisdem in Insulis Oceani, Sinarum regione ac Brasilia ab eodem

¹ Ben. XIV. const. *Pastor bonus*, §39, 40, 45 et *Inst.* 87, n. 3 et 11.—Feije n. 605 (606) seq.

² Tom. vii. consult. 53, ad primum.

³ De Martinis: *Acta Bened. XIV.* Neapoli, 1894, vol. i. p. 345.

Bened. XIV. 17 Julii 1748 concessa fuit facultas, matrimonio contracto in facie Ecclesiæ dispensandi in foro conscientiae super quovis impedimento occulto, præter primi gradus, si contrahentes sine scandalo separari non possunt;¹ eodem modo hæ facultates concessæ sunt Missionariis Indiarum, prout hoc expenditur in Brevi Ben. XIV. *Cum Venerabilis* de 17 Jan. 1757,² item per Urbanum VIII. 18 Maji 1630 Missionariis Angliæ et Scotiæ,³ attamen cum addito: "dummodo tunc cum fides catholica ibidem restituta fuerit, vel alias commode poterit, dispensationes et legitimationes hujusmodi ab Apostolica Sede *in foro exteriori* impetrentur."—Hæ concessiones, si considerantur tanquam exceptiones a regula, potius probant, facultates Episcopis concessas, ut supra, adhibendas esse pro foro externo, non pro foro conscientiae tantum. Huic tamen responderi potest cum Reg. jur. 78 in 6: "In argumentum trahi nequeunt, quæ propter necessitatem aliquando sunt concessa." Cæterum ex *declaratione* addita in Form. IV. art. 8 (infra n. 245) facultates matrimoniales, quæ ibi ejusdem sunt tenoris ac facultates Formulæ I. art. 6–9, adhiberi possunt etiam pro foro conscientiae tantum, neque earum usus restringitur ad matrimonia contracta. Insuper quoad *impedimenta fori externi*, si sunt occulta, suis Missionariis præscribit Vicarius Apost. Geraldus Bray pag. 120 ad vii.: "Si occultum sit impedimentum, dispensatio concedatur *in foro interno tantum*, id est, in ipso actu sacramentalis confessionis et per verba vernacula, dispensationem clare exprimentia," prævia absolutione a peccatis aut (si dispensandus non est dispositus) saltem a censuris. "Sed inscribenda non est (in codice dispensationum) hæc dispensatio, ac proinde de ejus concessione notitia aut scriptum nec est dispensato tradendum nec ad Episcopum mittendum." Et pag. 88, nota 2, ita habet: "Casu, quo concedenda sit dispensatio in impedimento consanguinitatis *ex copula illicita* provenientis, tunc concedatur *in foro interno*, et nullum detur scriptum ad hoc testificandum."—Vide infra n. 90, *Quæritur*.—Ad hoc juvat observare, in locis missionum forum externum

¹ De Martinis: *Acta Bened. XIV.* Neapoli, 1894, vol. i. p. 551.

² *Bullar. S. C. de Prop. F.* vol. iii. 454.

³ *Ib.* App. i. p. 181; cfr. De Martinis *Jus pontif.* vol. iv. p. 223.

sæpe non ita exacte esse ordinatum, ac alibi, ubi Hierarchia ecclesiastica in pleno vigore est. Ideo plura, quæ per se pertinent ad forum externum, sæpe in foro conscientiae tantum expediuntur et facultatum alibi pro foro externo omnino exercendarum usus in his regionibus quandoque etiam pro foro conscientiae tantum conceditur. Sacerdotum est, quoad hanc quæestionem explorare et sequi judicium sui Episcopi. Reliqua vide n. 236.

23.—Casus IV. *Facultates pro criminibus etc. publicis et occultis.*

Ex supra n. 17–22 expositis jam claret, facultates aliter in criminibus, votis, irregularitatibus, impedimentis, censuris *occultis* esse applicandas, aliter in *publicis*, et *concessas pro occultis tantum*, non posse adhiberi in *publicis nec vicissim*. Unde quæritur: Quando impedimentum etc. censendum sit occultum? Ad quod respondetur: duplicis generis occultum distingui, scil. *omnino occultum* i. e. quod per duos testes probari non potest, seu quod uni tantum præter partes et confessarium notum est, imo si agitur de matrimonio contrahendo, quod præter partes et confessarium nec uni notum est—(Rosset n. 2731.); et *quasi-occultum* seu occultum sine addito i. e. quod *paucis* tantum notum est *absque periculo probabili* seu timore prudenti, ne res ad forum externum deferatur aut evulgetur. Hoc occultum sufficit, nisi expresse requiritur *omnino occultum*, ut hoc fit in crimine cum machinatione. OCCULTUM igitur ut possit impedimentum etc. censi, videndum est I. *quot* personis relate ad locum et præsertim II. *qualibus* sit notum. Si in oppido sex, in civitate octo notum est, potest haberi occultum, modo istæ personæ sint prudentes et Deum timentes, partibus amicæ, aut etiam complices in crimine (puta in impedimento affinitatis ex copula illicita); si autem essent garrulæ, partibus inimicæ etc. ob periculum publicationis habendum esset publicum, imo hoc in casu etiam si duo vel tres id cognitum haberent, præsertim si aliæ etiam circumstantiæ tale periculum minarentur, ut graviditas sponsæ ex copula illicita.¹

¹ Reiffenst. App. n. 46; Feije n. 96; S. Alph. vi. 1111; Zit. Disp. p. 90.

Hisce suppositis occultum in loco censi potest factum aliquod **a.** licet in loco distante sit publicum, dummodo ejus notitia non facile illuc sit perventura; at hoc in petitione ad Pœnit. et pro dispensatione Episcopi vi Indulti est exponendum, et si factum non est, postea supplendum erit;¹ **b.** licet qua factum (puta homicidium) quidem sit publicum, modo sit occultum ut criminis (puta quia populus existimat id fortuito esse patratum); **c.** licet fuerit in loco aliquando publicum, modo diurnitate temporis evaserit occultum (ut si impedimentum matrimonii per decem, irregularitas per viginti aut triginta annos latuerit);² **d.** licet fuerit ad forum contentiosum deductum, modo reus, etsi malis artibus, sententiam *definitivam* obtinuerit saltem de eo, quod non sit probatus culpabilis;³ **e.** si factum qua criminis est publicum, at fere ab omnibus in loco pœna (puta *impedimentum* ob homicidium) imposita ignoratur, una sententia negat id esse occultum in sensu canonico et hanc sequitur Bened. XIV.⁴ et S. Pœnit., et ideo sequi etiam debent Episcopi in usu *indultorum* pro dispensationibus ab impedimentis matrim.⁵ et ab irregularitatibus;⁶ altera sententia, quam Aichner⁷ vocat communiorem et S. Alph. l. c. cum Auctoribus a Bened. XIV.⁸ citatis tenet, affirmat, ita ut Episcopus eam sequi possit, si dispensat ex potestate quasi-ordinaria.⁹

Id ergo, quod nullo modo juxta exposita est occultum tanquam publicum habendum est.

¹ Bened. XIV. *Inst.* 87, n. 46.

² Bened. XIV. *Inst.* cit. n. 47.

³ Zit. l. c.

⁴ *Inst.* cit. n. 48.

⁵ S. Pœnit. 1875 apud Planchard n. 399 et Feije n. 94.

⁶ S. C. C. 9 Sept. 1582 apud Pennacchi ii. p. 560.

⁷ Pag. 629.

⁸ L. c. n. 42.

⁹ *Act. S. Sed.* xiv. p. 155 seq.; *Il Mon. eccl.* vol. ii. par. iii. 117.

CAPUT III.

DE FACULTATUM COMMUNICATIONE ET CESSATIONE.

Facultates, quamvis Episcopis aliisve immediate concessæ, non necessario omnes per ipsos solos sunt exercendæ, sed per multæ exerceri possunt etiam per alios, earum participes ab iisdem effectos. Quare nunc de facultatum legitima communicatione,—et cum nec Episcopi nec cæteri eis in perpetuum gaudeant, in iis autem quibus communicantur, varie expirare possint,—de earum quoque cessatione agendum est.—Prævie tamen pro meliori hujus capituli necnon eorum, quæ in decursu hujus opusculi tractantur, intelligentia, quædam summis labris gustanda sunt:

24.—De potestate jurisdictionis in genere (Episcoporum præsertim).

I. *Potestas ordinaria et quasi-ordinaria.*

Duplex est potestas jurisdictionis: alia *ordinaria*, quæ vi officii ex jure et nomine proprio, alia *delegata*, quæ ex nuda commissione ordinariam habentis et hujus nomine seu vice exercetur.—Delegare autem (etiam cum facultate subdelegandi) potest omnis qui habet potestatem ordinariam, nisi hoc ei sit limitatum. Quod Episcopum attinet, ad ejus potestatem ordinariam etiam illa pertinet, quam quidam recentiores *quasi-ordinariam* vocant,¹ ea scil., quæ ad potestatem officio principaliter insitam accedit officioque qua tali annexa est.

Nimirum: **a.** Facultas dispensandi in legibus ecclesiasticis communibus et Conciliorum Provincialium (Plenariorum)² *ex voluntate* legislatorum propter bonum animarum rationabi-

¹ Cfr. Sanguineti *Inst. jur. eccl.* 2 ed. Romæ 1891, p. 251 seq. A S. Alph. *de Priv.* n. 109 et Ben. XIV. *de Syn. Dioc.* ix. c. 2, n. 3, vocatur etiam extraordinaria; in aliis locis, ut lib. i. n. 190, 192 *de Priv.* n. 34 etc. a S. Alph. vocatur *ordinaria*; nullibi *quasi-ordinaria*.

² S. Alph. i. 190.